

Linda Boström Knausgård FILLA D'OCTUBRE

Traducció **Carolina Moreno**

Editorial
LES HORES

FILLA D'OCTUBRE

Linda Boström Knausgård
FILLA D'OCTUBRE

Traducció de Carolina Moreno Tena

Editorial **LES HORES**

Títol original en suec: *Oktoberbarn*

Autora: Linda Boström Knausgård

Aquesta traducció ha estat finançada amb una subvenció del Swedish Arts Council, agraïm la seva col·laboració.

Primera edició: febrer 2022

Copyright © Linda Boström Knausgård, 2019

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen.

© de la traducció: Carolina Moreno Tena

© de l'edició: Editorial Les Hores S.L.

www.editoriallshores.com

hola@editoriallshores.com

Correcció: Dídac Gurguí, Manuel Gómez Poyato i David Sempere

Maquetació: Dan Monells

Disseny de col·lecció: Mireia Luna. Natural www.designisnatural.com

Disseny de la coberta: Octavi Gil Pujol

© de les fotos de la coberta: © Lyudmila 2509 / Shutterstock.com, 2019

Impressió: Estugraf Impresores S.L. (Madrid)

Dipòsit legal: B 1365-2022

ISBN: 978-84-123981-3-7

Les Hores forma part de l'Associació d'Editorials Independents

Tots els drets reservats.

Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquest llibre mitjançant qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright.

FILLA D'OCTUBRE

M'AGRADARIA PODER EXPLICAR-HO tot sobre la fàbrica, però ja no puc. Aviat no recordaré ni els meus dies ni les meves nits, ni per què vaig néixer. L'únic que puc dir és que vaig passar-hi llargs períodes de temps entre el 2013 i el 2017, i que van sotmetre el meu cervell a tanta electricitat que estaven convençuts que no seria capaç d'escriure això. Primer, una tongada intensiva de dotze tractaments. Era la paraula que feien servir. Una paraula que neutralitzava la seva feina i reduïa la por a la intervenció. Deien que era un tractament suau i que es podia comparar amb reiniciar un ordinador. Ho dic de veritat, utilitzaven metàfores tan pèssimes com aquesta. Un llenguatge creat pels qui es pensen que el patiment d'una persona es pot mitigar amb aquest mètode i estan acostumats que una intervenció es transformi en oblit amb la mateixa facilitat que s'esvaeix l'última mentida que has dit. Feien vint intervencions diàries. Aquests espectacles continus eren la cirereta del pastís d'un negoci fora de tot control. Hi causaven estralls amb total llibertat i sempre podien explicar una deserció dient que la persona no responia al tractament i, en aquests casos, optaven per parlar amb orgull d'altres èxits que havien aconseguit. Tancaven tota escletxa de contacte amb el món real. Els feia tanta por que els examinessin que carregaven les culpes al pacient. Era in-

tractable. Ja havia arribat massa lluny. Estava desesperada. L'anciana era una malalta crònica i hauria d'haver viscut en una altra època en la qual pogués viure en pau amb d'altres com ella, en unes condicions adaptades a les seves capacitats. Tres hores d'esbarjo al parc i les mans d'una cuidadora que mai li retragués res. Eren temps passats, ara ningú volia tenir malalts crònics a la seva planta. Tothom volia mostrar resultats i els resultats s'obtenien gràcies a aquesta famosa teràpia amb electroxocs, la resposta a tots i cadascun dels nostres turments. Venien el seu tractament a pacients que no podien fer altra cosa que creure el que el director mèdic els deia en el breu lapse de temps en el qual podies parlar de veritat. Deu minuts a la setmana, sense espai per a preguntes. Els pacients més difícils rebien corrents d'intensitat més alta. Tothom ho sabia.

Jo tenia una debilitat en el meu si, en tot el meu ésser, que feia que visités força aquest lloc.

M'havia sotmès a les descàrregues elèctriques en diverses ocasions i ho sabia tot sobre el tractament.

A les cinc del matí una infermera entrava a l'habitació per punxar-me amb una agulla. Per la manera com agafava el pom de la porta ja sabia si faria mal o no. A en Zahid li feia por punxar, per tant, no l'encertava mai i es posava a suar en aquella cambra esquifida. Potser no era tan estrany que no trobés la vena perquè la il·luminació era molt tènue. Era un miracle que els altres trobessin la sang de les meves venes en aquella entrellum. Al final, en Zahid em clavava l'agulla al dors de la mà, on les venes es veuen més però la punxada és més dolorosa per al pacient. Si la germana Maria obria la porta sabies que ni ho notaries. L'agulla entrava lliscant sense fer mal i ella s'enduia un munt de somriures d'agraïment. L'Aalif la clavava amb força. Sempre l'encertava, i era d'agrair, però

la punxada feia tant de mal que durant una estona la fiblada anorreava la realitat del meu voltant. Alguns punxaven diverses vegades sense encertar-la, sempre se'ls escapava la vena. El més curiós era que sempre se'ls escapava als mateixos. D'altres te la clavaven sense avisar. En aquests casos xisclava de dolor. Necessitava preparar-me per la perforació de l'agulla. Escoltar això: ara punxaré, de manera que jo pogués bufar mentre l'agulla entrava i així enredar el dolor, o fer-lo més suportable almenys. Quan l'agulla era a lloc, m'hi posaven un esparadrap i un paquetet amb una via que irrigaven amb sèrum fisiològic per comprovar que el catèter funcionava perquè després el somnífer hi pogués passar bé i arribés tant a les funcions del cos com als sentits que es rendirien a l'acte. Una capitulació total.

Però primer, el camí per arribar-hi. No podies anar-hi mai sol. Sempre t'hi acompanyava un cuidador i en el meu cas sovint era l'Aalif qui em venia a buscar. M'agradava l'Aalif. Cap problema amb ell. Era nascut a les zones més càlides del planeta i havia fugit de la guerra. Fèiem els vint metres junts. Primer sortíem de la planta, després tres passes a l'esquerra i cap dins el túnel curt que menava a la fàbrica.

Esperàvem asseguts en filera en una saleta, els que rebríem el tractament i el nostre acompanyant. Allà dins tot es feia molt ràpid. Ho tenien molt ben organitzat. Tal com he dit abans aconseguien encabir-hi vint pobres desgraciats per matí. A la saleta d'espera jo no deia res normalment, però si la meva sang s'accelerava més de l'habitual parlàvem del país de l'Aalif. Li preguntava coses sobre la guerra i si no era terrible viure en aquest racó de món on ningú seia a fora, a prendre la fresca al vespre, i on les converses que sorgien únicament versaven sobre si eres una persona amb qui es podia comptar

o si eres una persona amb qui no es podia comptar. L'Aalif feia un gest de què hi farem i deia: aquí és millor, millor per a la família.

Sovint em quedava mirant com la porta s'obria i es tancava regularment i un estudiant de medecina ros de dents blanques cridava un nom i aleshores, o bé et quedaves assegut al banc de la saleta o, si havia dit el teu nom, t'aixecaves i entraves a l'habitació amb el teu acompanyant.

Un cop dins, no hi havia temps per a vacil·lacions. Llitera amunt. L'anestesia: ¿Has menjat o begut res avui? ¿Portes dents postisses?

Et mesuraven la pressió sanguínia mentre la infermera t'enganxava els elèctrodes a la part superior del pit i al front. En acabat, venia l'estudiant de medecina amb l'oxigen que et feien respirar per a introduir-te'l al cervell. L'anestesia et deia que t'adormiries en un tres i no-res i t'infiltrava el somnífer fred a la sang a través de la via preparada abans. Era com beure fosc.

El que succeïa després, mentre dormies, m'ho ha explicat l'Aalif. Primer, et posen el protector de les dents perquè no et mosseguis la llengua i introdueixen el relaxant muscular per la mateixa via per evitar que el cos surti volant. Per això cal augmentar el voltatge per tal de provocar un espasme. L'electricitat després va molt de pressa. L'electricitat en la qual confiaven tant. L'electricitat que redimia els metges. L'electricitat que, sense efectes secundaris, proporcionaria l'alleujament que cap altra medicació podia subministrar.

L'electricitat que entre uns segons i un minut causava les convulsions que eren la clau de l'èxit del tractament.

Què passava quan les convulsions havien acabat ho explicaré en un altre moment, però ara puc dir que tots els pacients

estàvem estirats en lliteres molt estretes, l'un arranat a l'altre, tan a prop que gairebé ens fregàvem la pell. Cadascú immers en la seva foscor, dins un son impossible de comprendre, tots dormint rere una cortina. Era important no mostrar els dorments al pacient que entrava a l'habitació. Era important que ningú s'espantés davant d'aquell tractament suau, però tot i així jo havia vist els dorments moltes vegades i la idea que aviat jo també seria allà, com un de tants, sense saber què m'estava passant, m'espantava més que la pròpia descàrrega elèctrica.

Però el fet que després tingués grans llacunes temporals, de les que no recordava res, no interessava a ningú. Compen-saven la pèrdua de memòria amb l'eficàcia del tractament. I és clar, ¿quant pesa la memòria? ¿Com la mesurem? ¿Com es pot valorar la memòria? La memòria tenia un estatus social baix a la fàbrica. Preferien tractar-te durant quatre setmanes amb electroxocs que deambulessis per la planta durant mesos. Era una sensació embriagadora per als que treballaven amb els límits de l'ésser humà poder demostrar finalment resultats i, de retruc, que els obrissin la porta dels cercles més elitistes.

Jo era escriptora en aquell moment. Una professió miserable. Cap alleujament. Cap bàlsam. Cap descans. Cap alegria. Només records intensos del lloc on he escrit, fantasies i paraules que de vegades feien diana. Escrivia en tan comptades ocasions que era ridícul anomenar-me escriptora, però tanmateix ho feia. L'escriptura era, però, la meua segona opció. La primera era ser actriu, i ho vaig intentar els primers anys de joventut. El meu era un talent irregular. Un dia podia fer-ho molt bé, i desplegar una llibertat total a dalt de l'escenari que em feia sentir una felicitat indescriptible. No hi havia paraules per aquell alleujament. Ser lliure i al mateix temps

saber què passarà. Estar protegit entre els altres i a la vegada ser tu mateix. Era el paradís a la terra.

Tot i així, no tenia la sensació que fos la meva tria. No era la meva conquesta. La mare havia descobert la professió i al final jo no vaig voler seguir les seves passes. A més a més, els dies que no deia les meves rèpliques amb fluïdesa, com una principiant sense talent i amb l'angoixa com a únic company de repartiment, el teatre era insuportable. Vaig comprendre que en aquesta professió no pots ser tan irregular. El seny em deia que havia d'abandonar el meu somni i triar el camí que sempre havia estat allà: l'escriptura.

Escrivia més quan era petita que no pas ara. No tinc res a dir. Estic en una mena de crisi, també. No només pels tractaments i els dies que s'escolen passadís amunt, passadís avall, sinó que estic a la intempèrie total.

Sola amb mi mateixa. No tinc amics a la ciutat on visc i el meu home m'ha deixat. Es va cansar de portar ell sempre les converses amb els fills a taula. Feia més broma que de costum amb ells per amagar que jo no deia mai res. Ni durant els àpats ni en d'altres moments tampoc. Excepte quan xerrava com si les paraules no s'haguessin d'exhaurir mai. Passava molt de temps fora de casa, sovint ingressada en aquest mateix hospital. La meva malaltia ens va arrossegar avall a tots i ell no desitjava una existència com aquesta. Tot l'amor es va transformar en un jersei que pica i val més llençar. Un cop tret el jersei, tot tornaria a anar bé.

Aquells anys no resava. ¿Em vaig oblidar de pregar per un amor per a tota la vida? ¿Puc culpar de res la meva deixadesa? ¿Per què no ho vaig fer més bé quan vivíem junts?

No ho sé.

Tu saps la quantitat d'estats d'ànim diferents que caben alhora dintre meu. La cosa va empitjorar cap al final.

He optat per veure aquesta nova situació com una prova de Déu.

A l'institut havia fet dos treballs llargs, un sobre Sòfocles i l'altre sobre Job, el de la Bíblia. Imagino que he entrat a l'edat de Job.

El deure, el treball i el cel barrat.

Un dia em vaig trobar tota sola en una casa sense saber com continuar la meua vida. No valia res perquè ningú m'estimava, no sabia fer res. La solitud era molt poderosa i no se m'acudia com podia viure la meua vida per mi mateixa, de manera que em vaig convertir en algú que no vivia la vida de ningú. No era ningú. Feia veure que duia una vida, és clar, però no la duia. Fantasiejava que un dia desapareixeria, o que moriria per iniciativa pròpia però que semblaria un accident. Vaig buscar a internet com provocar el millor accident. Sense que recordi haver-ho fet, devia demanar a través de la xarxa com aconseguir una arma perquè el US Army m'enviava missatges i el primer que hi deia era: «You can't stand all this freedom». I tenien raó. Aquesta classe de llibertat no era per a mi. I després, més avall, també deien que per una bona quantitat de diners podia comprar qualsevol cosa a la seva botiga. Aleshores vaig entendre que no era l'exèrcit dels Estats Units qui m'havia enviat els missatges sinó una armeria amb el mateix nom. Si penso en llevar-me la vida, crec que el més senzill deu ser disparar-se un tret. En seria capaç, però seria difícil fer veure que m'havia disparat algú altre, o sigui que amb una certa pena vaig començar a contemplar d'altres opcions. Però era massa covarda per a res més. No podia saltar des d'una gran altura i no podia prendre'm totes les pastilles que eren allà, dins d'una capsula de metall, com una possibilitat. Una vegada vaig contactar

amb els baixos fons. Vaig agafar el tren per anar a la gran ciutat del miserable confi del món on vivia. Sabia on havia d'anar. Tothom ho sabia. Em vaig acostar a la persona que tenia més seguidors al seu voltant i li vaig preguntar quant em costaria que algú em clavés una empenta a la via al pas d'un tren. M'havien donat una beca i eren tots els diners que tenia. L'home es va posar a riure quan li vaig dir quant podia pagar. ¿Qui arriscaria la seva vida i la seva llibertat per una suma tan irrisòria?, em va preguntar, i va afegir que si mai el tornava a molestar hauria d'ensenyar-li cent vegades la quantitat que li havia dit. Me'n vaig anar amb la cua entre cames. ¿Qui era jo? ¿On havia anat a parar i com podia sortir d'allà?

Em vaig concentrar en els meus fills. Els cuinava aliments frescos i estava a prop d'ells tant com podia. Tanmateix, defugien el temps amb mi. Els grans volien anar a casa el pare tota l'estona. Quan eren amb ell el contacte per telèfon era molt millor i era un consol, encara que els retrets sempre hi fossin presents. Era culpa meva. Vaig ser jo qui va dispersar-nos a tots.

Els més petits volien estar amb mi, i tenir-los a prop i satisfer tots els seus desitjos s'assemblava a la felicitat. Tenia traça amb els petits i era bastant maldestra amb els grans, que exigien respostes de debò a les seves preguntes i no les meves respostes postisses. Jo no hi era amb tot el meu ésser, sinó que m'arrossegava avall cap a una terra de ningú on no s'hi veia cap possibilitat de vida real. Un dels grans problemes era que no gosava afligir-me. Em negava a aparèixer com la perdedora que era. Cap llàgrima. Tot anava bé, em deia a mi mateixa. De totes maneres no acceptava la manera que tenia ell de mesurar les distàncies. De fet, era cert però encara era més certa la meva paràlisi.

Al mateix temps que passava tot això, un llibre que havia escrit va tenir molt èxit. Era desconcertant. Una mena d'alegria enmig del dolor i que jo no dissimulava. Publicar llibres no és per a esperits neguitosos. En tot cas, per a esperits neguitosos per necessitat segur que no.

Al cap d'uns mesos em van ingressar d'urgència.

Havia agafat el tren nocturn per anar a veure en Kristofer, el meu editor. Junts havíem de tatxar de la llista la meitat del que havia acceptat fer. Ho havia enredat tot. Aquell mateix vespre havia de ser tant a Oslo com a Washington. Després havia d'assistir a algunes trobades d'escriptors i visitar alguna biblioteca. Res que no es pogués ajornar per més endavant.

En canvi, hi havia algunes coses que no volia cancel·lar de cap de les maneres: un viatge a Jerusalem amb dos escriptors més i la dona que ho havia organitzat. Faríem una lectura en un cafè i després continuariem cap a Tel Aviv per trobar-nos amb Amos Oz a casa seva. Jo m'havia endinsat en la lectura de la seva obra, *A la terra d'Israel* i *Una història d'amor i de foscor*.

El més atractiu era la promesa de disposar de força temps per poder sortir a explorar les ciutats. Jo havia llegit molt sobre Jerusalem al llarg de la meva vida adulta. No volia perdre'm res de res. Voltaria entre els llocs sagrats de la ciutat santa. Per alguna raó estava segura que duia a dins una idea consistent per a una obra de teatre. M'havien encarregat escriure'n una però no hi havia manera d'arrencar. Em rondava pel cap una peça que abordés l'origen comú de les tres religions universals. L'obra continuaria en forma d'història particular, no diré quina. Sabia que resultaria estrany el contrast de la vella Jerusalem amb les cadenes comercials més populars que surten com xampinyons per tot el planeta a una velocitat d'infart; que seria com una mena de xoc i que era

qüestió de no deixar-se influir. Havia reprès la Bíblia i també havia comprat una guia turística més sobre Jerusalem.

El cert és que no sabia tant sobre Jerusalem com feia veure. Tenia llacunes històriques importants però segurament disposaria de prou temps per a preparar-me.

Un matí em llevaria ben d'hora, aniria a posar el front al Mur de les Lamentacions i demanaria ajut.

Vaig arribar a l'estació molt aviat i el següent que recordo és que estava en un antiquari admirant tres icones envoltades de llibres damunt d'una taula al davant meu. Vaig comprar les tres per una quantitat de diners que no tenia. No cabia a la pell d'alegria. L'arcàngel Gabriel. Miquel. Sant Jordi i el drac. Havia trobat la protecció que sempre havia anhelat i surto de l'antiquari plena de confiança. És el que se'n sol dir un punt d'inflexió. A partir d'ara la meua vida serà diferent. És el que les icones m'han dit. El següent que recordo es que agafo una medalla de Sant Cristòfol, la que ell sempre du a sobre, la que hi diu 1984, i en aquest moment tan especial m'adono que es tracta de l'any que vaig néixer. Ara soc jo la propietària de la medalla. L'agafo i m'assec en una sala d'espera amb or penjant del sostre. Quan em desperto la mare se m'acosta. Soc en un llit i ella ve cap a mi de la mateixa manera que ho ha fet vuit, onze o trenta vegades, m'acaricia els cabells, soc a l'hospital i ella em ve a veure i tot és com sempre. El que passa és que soc a la ciutat equivocada.

¿On et solen a tractar? És important que vagis a on et coneixen. Com si els del seu gremi mai arribessin a conèixer ningú. A mi em coneix el meu exmarit i... ¿qui més? Els del recinte a la vora del mar segur que no. Fan una trucada i em traslladen en avió ambulància. Durant tot el trajecte hi ha tres persones mirant-me. Em miren constantment mentre jo

estic lligada a una llitera preguntant-me què es pensen que faré. ¿Segrestar l'avió? ¿Estavellar-lo contra una muntanya? Exacte, això faria si no fos tan covarda i tingués idees.

Em van tractar com una reina fins que vaig ser a la fàbrica. Calia fer un reajustament ràpid i contundent.

Vaig dormir fins que el cos em va dir prou i al despertar no sabia qui era, on era ni per què hi era. Aquella vegada m'havien pres tres de les meves nou vides. Abans ja m'havia després de cinc, per tant, només me'n quedava una. Te les agafaven així, com si res.

Divuit tractaments. No recordo gaire cosa. Quasi res. A ells tant se'ls en fot. Em sorprèn que a mi sí m'importi, però és així. Trec el tema en els deu minuts que tinc a la meva disposició amb el metge que aquell dia és a la consulta. No és sempre el mateix metge. Ningú es vol quedar en aquesta planta que fa pudor de confusió i de por. Només alguns cuidadors i infermers són sempre els mateixos, en Zahid, l'Aalif, la germana Maria, en Christian, amb qui jugo a escacs, en Lennart i en Muhammed, qui de vegades apareix com un déu entre nosaltres, els mortals. Voltava per les diferents plantes i se'l cridava allà on la cosa es posava més violenta. Com aquella vegada que en Thobias m'anava a pegar només perquè havia passat pel davant de la seva porta, que era oberta, en el precís instant en què pensava en la seva dona.

Era estiu i feia sol, la planta suava amb la calor que les finestres de plàstic deixaven entrar i el jove – jo l'anomeno Trudy – i jo havíem anat a refugiar-nos al balcó enreixat del final del corredor. Jo continuava parlant sobre com n'era de bonic veure els ferris que creuaven l'estret d'anada i de tornada i sobre la proximitat irritant del castell de Kronborg, on Hamlet havia viscut.